KONTROLLIAKT

22. juuni 2001. a nr 11-1/034

Keskhaigekassa 2000. aasta majandustegevuse audit

Koostaja:

Urmas Peterson
Auditi juhi kt
Finantsauditi osakond

Tallinn
2001

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 12.07.2001 Reg nr 2297/11-13/2126

SISSEJUHATUS **2**

I RAAMATUPIDAMISARVESTUS **3**

2000. A AASTAARUANDE KOHTA TEHTUD TÄHELEPANEKUD 3
RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KORRALDUS 5

SISSEJUHATUS

Vastavalt Riigikontrolli tööplaanile viisime läbi Keskhaigekassa 2000. aasta majandustegevuse auditi ajavahemikel 30. oktoober – 10. november 2000 ja 26. märts – 15. aprill 2001.

Audit tugines raamatupidamise andmetele seisuga 31.12.2000. Auditi eesmärgiks oli hinnata Keskhaigekassa raamatupidamise vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ja teistele aastaaruannet mõjutavatele õigusaktidele. Käesoleva kontrolliaktiga informeerime Keskhaigekassa juhtkonda auditi käigus ilmnenud asjaoludest ja tähelepanekutest.

Keskhaigekassa finantsolukorra ning majandustegevuse tulemuste õige ja õiglase kajastamise eest vastutavad direktor Maris Jesse ja pearaamatupidaja Juta Püvi.

Sooritasime auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka raamatupidamise aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi.

Auditi käigus intervjueerisime järgmisi Keskhaigekassa töötajaid: pearaamatupidaja Juta Püvi, raamatupidajad Meeli Vaikjärv ja Kersti Reinsalu, sisekontrolör Zoja Müristaja ja IT osakonna juhataja Kaljo Tinn.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna juhataja Kaie Karniol, kellelt võttis juhtimise üle auditijuhi kt Urmas Peterson, töögruppi kuulusid auditi spetsialistid Merike Starovoitov, Tiia Kumm ja Õie Soovik.

I RAAMATUPIDAMISARVESTUS

Keskhaigekassa raamatupidamise üldine korraldus on heal tasemel. Seosed algdokumentide ja aruannete vahel ning üksikute registrite vahel on jälgitavad. Raamatupidamises kasutatavad protseduurid annavad piisavat analüütilist infot valdkondade kohta, mida auditeerisime. Siiski vajavad mõned valdkonnad veel reguleerimist.

2000. a aastaaruande kohta tehtud tähelepanekud

Keskhaigekassa 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta, mis näitab 2000. aasta tulemiks 4 057 626 718 krooni ja bilansimahuks 31.12.2000. a seisuga 165 367 601 krooni, oleme teinud järgmised tähelepanekud:

1.1. Keskhaigekassa tulemiaruanne sisaldab kogu ravikindlustussüsteemi tulusid, kuid kohalike haigekassade kulusid ei ole esitatud. Andmaks üheselt arusaadavat ülevaadet Keskhaigekassa kui majandusüksuse tuludest ja kuludest, tuleks kohalike haigekassade tehtud kulud kajastada kirjel "Ülekanded ja toetused".

1.2. Vaheauditi tähelepanekutes tõime välja, et Keskhaigekassa ei kajasta oma bilansis raviasutustele antud laene ja nende tekkepõhiseid intresse. Soovitasime laene hinnata nende laekumise tõenäosust arvestades ja võtta arvele tõenäoliselt laekuvad laenud koos tekkepõhise intressiga. Seisuga 31.12.2000 kajastuvad Keskhaigekassa bilansis kõik raviasutustele antud laenud koos tekkepõhiste intressidega summas 43 408 552 krooni.

1.2.1. Laenude laekumise tõenäosust ei ole hinnatud. Raamatupidamise seaduse järgi tuleb varade hindamisel lähtuda konservatiivsuse printsiibist[1] – kui varade (laenude) reaalväärtus on madalam raamatupidamise väärtusest, siis tuleb varad (laenud) alla hinnata. Raamatupidamise andmete kohaselt ei ole 2000. aastal vastavalt graafikule laene tasunud:

- Onkoloogia Keskus (laenujääk 9 090 000 krooni);
- Tartumaa Polikliinik (laenujääk 858 297 krooni);
- Ahtme Haigla (laenujääk 93 300 krooni).

1.2.2. Laenud on kajastatud bilansireal "Mitmesugused lühiajalised nõuded". Eraldamata on laenude pikaajaline osa *ca* 13,8 mln krooni, mida tuleb kajastada bilansireal "Pikaajalised nõuded".

1.2.3. Keskhaigekassa ei ole kasutanud lepingust tulenevaid õigusi ja sanktsioone. Enamiku laenude puhul ei peeta kinni maksegraafikust, kuigi neid on korduvalt pikendatud. Lepingujärgseid viiviseid on nõutud vaid üksikutel juhtudel.

- 1994. aastal anti Onkoloogia Keskusele protsendita laenu 10 mln krooni tagasimakse tähtajaga 20.04.2003. 1996. aastal pikendati maksetähtaega kuni 2006. aastani. Seisuga 31.12.2000 on graafikujärgseid makseid laekumata 3 630 024 krooni.

1.3. Vastavalt Keskhaigekassa sise-eeskirjale tehakse põhivarade arvelevõtmisel järgnevad kanded:

- deebet "Põhivara"; kreedit "Kohustus hankijale" ning paralleelkandena
- deebet "Majanduskulu"; kreedit "Kapital".

[1] Raamatupidamise seadus § 5 lg 12.

Raamatupidamise seaduse järgi on kulu puhul tegemist tulu tekkimiseks vajalike väljaminekutega aruandeperioodi jooksul, millega kaasneb varade vähenemine või kohustuste suurenemine[2]. Sellest tulenevalt saab kuluna arvestada põhivara amortisatsiooni, mitte aga põhivara soetust. Praegu on tulemiaruandes kajastatud nii kuludesse kantud soetatud põhivara, kui ka põhivaralt arvestatud amortisatsioon.

1.4. Aruandeaasta lõpetamiskanne, millega vähendatakse arvestatud kulumit ja kapitali summas 3 042 051 krooni, ei ole vastavuses raamatupidamise hea tavaga. Sellest tingituna erineb tulemiaruandes kajastatud "Arvestatud tulem" bilansis kajastatud "Aruandeaasta tulemist", mis on vastuolus rahandusministri määrusega[3].

1.5. Vaheauditi tähelepanekutes tõime välja, et immateriaalselt põhivaralt ei arvestata amortisatsiooni. Seisuga 31.12.2000 on kulum arvestamata 30.09.1998 ostetud *Windows NT* litsentsidelt soetusmaksumusega 99 055 krooni.

1.6. Immateriaalsetelt põhivaradelt hakati amortisatsiooni arvestama alates 2000. aastast. Varasemate perioodide eest kulumit arvestatud ei ole. Lähtudes rahandusministri määrusest, tuleks arvestada amortisatsiooni ka varasemate perioodide eest ning korrigeerida bilansi algsaldosid[4].

1.7. Muudes tegevustuludes on kajastatud laenude tagasimaksed koos intressidega ning laenude ja tekkepõhise intressi arvele võtmine summas 50 628 691 krooni.

1.7.1. Enne 2000. aastat raviasutustele antud laenud võeti aruandeperioodi lõpul muude tegevustulude kaudu arvele. Kuna nimetatud laenud summas 43 408 552 krooni moodustavad olulise osa Keskhaigekassa bilansimahust, tuleb lähtuvalt rahandusministri määrusest korrigeerida 1999. a bilanssi ja tulemiaruannet. 2000. a aastaaruande koostamisel lähtutakse korrigeeritud algbilansist[5].

1.7.2. Aruande perioodi intressitulud kuuluvad vastavalt rahandusministri määrusele[6] kajastamisele finantstuludes.

1.8. Tulemiaruande real "Ülekanded ja toetused" on kajastatud Keskhaigekassa tasutud ravikindlustuse tsentraalsed kulud. Infotehnoloogia kuludes kajastatakse kulutusi, mille kasutusiga on pikem kui aasta ning mis tuleks arvele võtta põhivarana. Näiteks on 2000. aasta assigneeringutes kajastatud:

- Immateriaalse põhivarana on arvele võtmata AS-i Medisoft teostatud rakendustarkvara *Oracle'i* arendustööd. Keskhaigekassa enda hinnangul oli arendustööde maht 2000. aastal ligi 3,1 mln krooni.
- Reaalsüsteemide AS-ist 499 860 krooni eest ostetud *Oracle 8 St Edition* litsentsid.
- AS-ist Skriining 147 357 krooni eest ostetud *Exchange* serveri litsentsid
- AS-ist Microlink Astrodata 21 995 krooni eest ostetud arvuti.

1.9. Keskhaigekassa tasus vastavalt sotsiaalministri 16.06.2000. a käskkirjale nr 158 Rahandusministeeriumile 13 mln krooni JEXIM laenulepingute 5-9-93 ja 5-15-94 katteks. Nimetatud laenu võttis riik haiglatele ostetud kallihinnaliste meditsiiniseadmete eest tasumiseks.

---

[2] Raamatupidamise seadus § 3 lg 4
[3] Rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 § 40 lg 2
[4] Rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 § 67
[5] Rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 § 67
[6] Rahandusministri 30.11.2000. a määrus nr 100 § 36 lg 2

Riigieelarve osas 158 peatükis 11 "Raviteenused" nimetatud summad ei ole ette nähtud ei riiklike ega raviasutuste laenude tagasimaksmiseks. Vaidlustamata vajadust raviasutuste meditsiiniaparatuuri soetamiseks eelarvevahenditest oleme arvamusel, et laenude tagasimaksed oleks tulnud ette näha eelarve koostamisel.

Raamatupidamisarvestuse korraldus

1.10. Keskhaigekassa raamatupidamist reguleeriv sise-eeskiri vajab täiendamist ning parandamist tulenevalt raamatupidamise seaduse § 5 lg-st 12 ja §-st 16 ning rahandusministri 17. märtsi 1995. a määrusega nr 46 kinnitatud, kuid hiljem redaktsiooniliselt muudetud "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjade" nõuetest. Sise-eeskiri ei kirjelda küllaldase täpsusega järgmisi arvestusrutiine:

1.10.1. Ebapiisavalt on reguleeritud põhivarade arvestus ja amortiseerimine. Nii näiteks puuduvad kriteeriumid immateriaalse põhivara kohta, määramata on amortisatsiooninorm ning sissetuleku ja väljamineku arvestus (vt ka p 1.5).

1.10.2. Ebapiisavalt on reguleeritud rahaliste vahendite arvestus. Nii ei ole siseeeskirjas välja toodud elektroonilise maksekorralduse koostamisega seotud rutiine, sh isikute nimekirja, kellel on allkirja õigus ja maksekorralduse teostamise õigus.

1.10.3. Ostu- ja müügiarvetel on puudu raamatupidamislausendid, mis raamatupidamise seaduse kohaselt tuleb vormistada algdokumendil[7]. Raamatupidamise sise-eeskirjas on vastavad rutiinid kirjeldamata.

1.10.4. Ebapiisavalt on reguleeritud raamatupidamise andmete arhiveerimise kord ja tähtajad.

1.10.5. Reguleerimata on ettemaksude arvestus ja inventuur.

Peterson

Urmas Peterson
Auditi juhi kt
Finantsauditi osakond

Akti ühe eksemplari vastu võtnud 25.06.2001. a.

Oma seisukohad ja märkused esitame Riigikontrollile hiljemalt 25.07.2001. a.

Maris Jesse
~~Direktor~~ Juhatuse esimees

Juta Püvi
Pearaamatupidaja

[7] Raamatupidamise seadus § 11.

EESTI HAIGEKASSA
ESTONIAN HEALTH INSURANCE FUND

Riigikontroll
Finatsauditi osakond
Hr.Urmas Peterson

Teie
Meie 25.07.2001 m. 1-6/3673

Eesti Haigekassa märkused Keskhaigekassa 2000.a. majandustegevuse kontrollaktile nr.11-1/034 22.juunist 2001.a.

Eesti Haigekassa tänab Teid Teie tähelepanekute ja märkuste eest.

Keskhaigekassa poolt oli perioodil 1994-1996.a. sõlmitud 84 laenulepingut. 2000.aasta alguseks oli nendest tasumata 19 laenulepingu alusel kokku koos intressidega summas 45 399 595 krooni. Aasta jooksul tasuti vastavalt graafikule 7 laenulepingut. Graafikujärgsetest maksetest ei peetud kinni 6 laenulepingu puhul. 2000.aasta lõpuks oli tasumata laene summas 39 159 165 krooni ja intresse 4 249 387 krooni. Lepingujärgsed viiviseid nõuti Mustamäe Haigla lepingujärgsete maksete mittetäitmise eest summas 1 293 053 krooni. Lepingujärgseid makseid ei tasunud Eesti Onkoloogiakeskus, Tartumaa Polikliinik ja Ahtme Haigla. Nimetatud laenude arvelduste kindlustamisega tegeleb Eesti Haigekassa.

09.mail 2000.aastal ostetud arvuti AS MicroLink AstroData arve nr.99900080 alusel kokku summas 21 995.- krooni oli üle antud vara üleandmise aktiga tasuta bilansist bilanssi Raplamaa Haigekassale ning nimetatud arvuti oli põhivarana arvel Raplamaa Haigekassas (põhivara kaardi koopia, Raplamaa Haigekassa põhivarade käibeandmik 01.-31.05.2000.a. ning vara üleandmise akti koopia lisatud).

Käesoleval ajal on koostöös Eesti Haigekassa nõukogu poolt valitud audiitorfirmaga AS KPMG Estonia Eesti Haigekassa raamatupidamise sise-eeskirjade täiendamine ning parandamine ning Teie poolt esitatud märkused võetakse arvesse.

Vastavalt Rahandusministri määrusele nr.100 30.11.2000.a. korrigeeritakse 1999.aasta bilanssi ja tulemiaruannet põhivarade ning laenude osas, mille alusel viiakse sisse parandused 2000.a. aastaaruande raamatupidamise arvestuse bilansis ja tulemiaruandes. Nimetatud parandused teostatakse hiljemalt 15.septembriks 2001.a.

Rein Parelo
Juhatuse liige

RIIGIKONTROLL
Kuupäev 27.07.2001 | Reg nr 2412/11-12

EESTI HAIGEKASSA Lembitu 10, Tallinn 10114, Tel: (2) 620 8430 Faks: (2) 620 8449 e-post: info@csf.ee